

**Μικρό
Λεξικό
Των διηγημάτων
Του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη**

- 1. Το Χριστόψωμο**
- 2. Άνθος του γιαλού**
- 3. Τα πτερόεντα δώρα**

Στό καφενείο τής Δεξαμενής, φωτογραφία Παύλου Νιρβάνα (1906)

<https://www.papadiamantis.net/aleksandros-papadiamantis/o-a-p-stis-texnes/fotografiko-yliko>

A

Ακκισμός (ο): κάμωμα, νάζι

Ανία (η): πλήξη, βαρεμάρα

Άπαστρος, επίθ.: ο βρόμικος, ο ακάθαρτος

Απασσάλωτος, επίθ.: ο ανοικοκύρευτος, ο ακατάστατος, ο σουρτούκης

Αστραπόμορφος, επίθ.: 1. αυτός που μοιάζει με αστραπή 2. αυτός που έχει λαμπερό πρόσωπο

Ασχημονώ: συμπεριφέρομαι άσεμνα, άπρεπα, διαπράττω ανάρμοστες πράξεις

B

Βρατσέρα (η): τύπος μικρού ιστιοφόρου πλοίου

Γ

Γιαλεύω: πλησιάζω τόν (αι)γιαλό, ψαρεύω κοντά στην ακτή

Γογγύζω: εκφράζω αγανάκτηση για κάτι, δυσανασχετώ

Γοερώς, επίρρ.: σπαραχτικά, θρηνητικά

Γραΐδιο (το): (μειωτ.) η γριά

Δ

Δημώδης, επίθ.: 1. (για γλώσσα) λαϊκός σε αντιδιαστολή προς τον λόγιο 2. δημοτικός

Διαβολή (η): συκοφαντία

Διαλαμβάνω: λέω, αναφέρω

Δισάκκιον (το): διπλός σάκος, ταγάρι

Δρομαίος, επίθ.: αυτός που τρέχει - *έφυγε δρομαίος*: έφυγε τρέχοντας

E

Επαίρω: σηκώνω

Επίκουρος, επίθ.: 1. αυτός που έχει θέση ή ρόλο βοηθού 2. αυτός που κατέχει μια θέση κατώτερη σε σχέση με κάποιον άλλον στην ιεραρχία

Επιπολής, επίρρ.: επιπόλαια, επιφανειακά, στο άνω μέρος

Ερμάρι (το): το συρτάρι ή το ράφι

Z

H

Θ

Ι

Κ

Κλίμακα (η): η σκάλα

Κολλυβογράμματα (τα): 1. δυσανάγνωστα ή πολύ μικρά (σε μέγεθος) γράμματα 2. λιγοστές γνώσεις γραφής και ανάγνωση

Κύπτω: σκύβω

Λ

Λεμβούχος (ο): ο βαρκάρης

Λαδικά (τα): γριές φλύαρες και κουτσομπόλες

Μ

Μαναφούκι (το): η διαβολή, η συκοφαντία, τα λόγια

Μαννού (η): η γιαγιά

Μαρμάρα (η) : η στείρα γυναίκα

Μειδιώ: χαμογελώ

Μέμφομαι: κατηγορώ κάποιον για κάτι άσχημο, ανήθικο, απαράδεκτο που έκανε

Μίτρα (η): το στέμμα των αρχιερέων

Μορμυρίζω: μουρμουρίζω, ψιθυρίζω

Μούστωμα (το): το μεθύσι, η ζάλη από τον μούστο

Ν

Ναυτίλος (ο): ο ναύτης, ο ναυτικός

Ξ

Ξεσίπωτος, επίθ.: αδιάντροπος, αναίσχυντος

Ο

Οζώδης, επίθ.: αυτός που έχει στην επιφάνειά του όζους

Οινοβαρής, επίθ.: μεθυσμένος

Οκλαδόν, επίρρ.: η στάση, καθώς και το αντίστοιχο παράγγελμα στη γυμναστική, κατά την οποία κάποιος κάθεται στο έδαφος με τα πόδια λυγισμένα και σταυρωμένα προς τα μέσα

Οπτός, επίθ.: ψημένος

Οσάκις, επίρρ.: κάθε φορά που

Π

Περίαπτο (το): αντικείμενο που θεωρείται ότι έχει τη μαγική ικανότητα να αποτρέπει ή και να απομακρύνει το κακό, το φυλαχτό

Πεσκέσι (το) : το δώρο

Πιστικός (ο) (εδώ): ο αρραβωνιαστικός

Πυροφανίζω: ψαρεύω με πυροφάνι, ανάβω πυροφάνι, φανό ασετυλίνης για την προσέλκυση ιχθύων κατά τη νυκτερινή αλιεία

Ρ

Ρεμβασμός (ο): η ευχάριστη και άσκοπη περιπλάνηση της φαντασίας και της σκέψης, η ονειροπόληση, συνήθως κατά τη θέαση ενός ωραίου τοπίου

Ρώμι (το): ρούμι

Σ

Σαστικός (ο): ο αρραβωνιαστικός, το ταίρι

Σεμνοτυφία (η) : η ιδιότητα του σεμνότυφου (για κάποιον του οποίου η υπερβολικά σεμνή συμπεριφορά ξεπερνά σε αυστηρότητα το κοινωνικά παραδεκτό και καταντά υποκρισία)

Σεφέρι (το): το ταξίδι, ο πόλεμος, η εκστρατεία, το συγκρότημα στρατού προς εκστρατεία

Σπαργανώνω: φασκιώνω

Στρυφνός, επίθ.: 1.(για πρόσ.) που είναι δύστροπος, ιδιότροπος

2. (για λόγο) που είναι δύσκολος στην κατανόηση

Συστολή (η): η στάση και η συμπεριφορά ενός συνεσταλμένου ανθρώπου, η συγκρατημένη και αμήχανη στάση που εκδηλώνει σεβασμό προς κάποιον άλλον ή έλλειψη αυτοπεποίθησης

Τ

Τανύω, τανύζω: τεντώνω

Τελεσιουργός, επίθ.: αποτελεσματικός

Υ

Υποφώσκω: αχνοφέγγω

Φ

Φιλεύω: 1. προσφέρω σε κάποιον κάτι: α. ως κέρασμα· τρατάρω β. ως φιλοδώρημα

2. προσφέρω σε κάποιον με φιλική διάθεση φαγώσιμα ή ποτά, κάνω το τραπέζι σε κάποιον

Φιλόφρων, επίθ.: αυτός που τον χαρακτηρίζει φιλοφροσύνη, φιλική, ευγενική διάθεση και συμπεριφορά προς κάποιον

Φλάμπουρο (το): το λάβαρο, η πολεμική σημαία

Φλομώνω: 1α. γεμίζω αποπνικτικά έναν χώρο με καπνό β. γεμίζω αποπνικτικά έναν χώρο με βαριά, δυσάρεστη οσμή 2. (μτφ.) γεμίζω, πνίγω, ζαλίζω κάποιον με μεγάλη, υπερβολική ποσότητα από κάτι

Φουσατό (το): η στρατιά, το πλήθος ενόπλων, η ομάδα

Χ

Χωλός, επίθ.: ο κουτσός

Ψ

Ψελλίζω: λέω κάτι με χαμηλή φωνή και μη ευκρινή άρθρωση, συνήθως εξαιτίας κάποιας ψυχικής ταραχής (φόβου, δειλίας, αμηχανίας κτλ.)

Ω

Ωλένη (η): : το ένα από τα δύο οστά που αποτελούν τον πήχη του χεριού, τον αντιβραχίονα

Διαδικτυακές πηγές

1.Λεξικό Παπαδιαμάντη

https://gkelismedicallexicon.gr/word_papdiamantis.php?

2.Λεξικό της κοινής νεοελληνικής

https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/

3. Βικιλεξικό, Το ελεύθερο λεξικό

<https://el.wiktionary.org/wiki/>

4.Νέα Ελληνική Λογοτεχνία, Τάξη: Α' Λυκείου, Ενότητα: «Τα φύλα στη Λογοτεχνία»

<https://lambrinim.files.wordpress.com/2014/11/cf80ceb1cf80ceb1ceb4ceb9ceb1cebcceaccebdcf84ceb7cf82-cf84cebf-cf87cf81ceb9cf83cf84cf8ccf88cf89cebcebf.pdf>

5. [https://www.mikrohorio.gr/wp-](https://www.mikrohorio.gr/wp-content/uploads/2022/11/%CE%A4%CE%B5%CF%8D%CF%87%CE%BF%CF%82-69-2000.pdf)

[content/uploads/2022/11/%CE%A4%CE%B5%CF%8D%CF%87%CE%BF%CF%82-69-2000.pdf](https://www.mikrohorio.gr/wp-content/uploads/2022/11/%CE%A4%CE%B5%CF%8D%CF%87%CE%BF%CF%82-69-2000.pdf)

Γκρόσου Κριστιάνα

Ακκισμός, Ανία, Αστραπόμορφος

Γκρόσου Ορέστης

Ασχημονώ, Βρατσέρα, Γιαλεύω, Γογγύζω, Γοερώς

Καρδάνη Σωτηρία

Γραΐδιο, Δημώδης, Διαβολή, Διαλαμβάνω, Δισάκκιον

Κατσάκου Μάριος

Δρομαίος, Επαίρω, Επίκουρος, Επιπολής, Ερμάρι

Κώστας Αλέξιος

Κλίμακα, Κολλυβογράμματα, Κύπτω, Λεμβούχος, Λαδικά

Μουσκάι Φάμπιαν

Μαναφούκι, Μαννού, Μαρμάρα, Μειδιώ, Μέμφομαι

Μπάκας Ανέστης

Μίτρα, Μορμουρίζω, Μούστωμα, Ναυτίλος, Ξεσίπτωτος

Μπάκας Διονύσιος

Οζώδης, Οινοβαρής, Οκλαδόν, Οπτός, Οσάκις

Μπαράτσας Εμμανουήλ

Περίαπτο, Πεσκέσι, Πιστικός, Πυροφανίζω, Ρεμβασμός

Μπόλωσης Γεώργιος

Ρώμι, Σαστικός, Σεμνοτυφία, Σεφέρι, Σπαργανώνω

Μπόρος Συμεών

Τανύω ή τανύζω, Τελεσιουργός, Υποφώσκω

Νίκα Άλντο

Φιλεύω, Φιλόφρων, Φλάμπουρο Φλομώνω, Φουσάτο

Ντρίτσου Ευγενία

Χωλός, Ψελλίζω, Ωλένη

Τσάνης Αθανάσιος: Άπαστρος, Απασσάλωτος, Στρυφνός, Συστολή

Μαθητές

Γκρόσου Κριστιάνα-Φλορεντίνα

Γκρόσου Ορέστης-Ιωάννης

Καρδάνη Σωτηρία

Κατσάκου Μάριος

Κώστας Αλέξιος

Μουσκάι Φάμπιαν

Μπάκας Ανέστης-Παναγιώτης

Μπάκας Διονύσιος-Μάριος

Μπαράτσας Εμμανουήλ

Μπόλωσης Γεώργιος

Μπόρος Συμεών-Δονάτος

Νίκα Άλντο

Ντρίτσου Ευγενία

Τσάνης Αθανάσιος

Υπεύθυνη Εκπαιδευτικός: Μαντώ Μπάρκα

